

Розробки уроків з використанням дидактичних ігор

Автор: Шпортун Наталія Миколаївна

Урок-гра у 2 класі

Тема. Іменник. Розвиток вміння ставити питання хто? що? до іменників.

Мета: закріпити та розширити знання учнів про слово як назву предметів; виробляти навичку правильної вимови і написання словникових слів; розвивати вміння складати та записувати відповіді на запитання; виховувати уважне ставлення до слова, до рідної мови.

Обладнання: казковий герой, картки, сигнальні картки, малюнок, схема речення, таблиця з словами, ребус, кросворд.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Повторення вивченого матеріалу.

1. Перевірка домашнього завдання.

(Двоє учнів працюють на картках.)

- Прочитайте виписані слова, які відповідають на питання хто?

- Прочитайте слова, які відповідають на питання що?

- Які слова відповідають на питання хто? що?

1. Складіть речення за малюнком.

2. - Яке це речення?

3. - Яке речення називається розповідним?

4. Складіть речення за поданою схемою.

5. ___ ___ ___ ___ ?

- Які це речення?

- Які речення називаються питальними?

1. Складіть спонукальне речення.

- Які речення називаються спонукальними?

1. 5. Гра «Добав слівце».

Поширити подане речення, додаючи по одному слову. Перемагає той учень, у якого буде найбільше слів у реченні.

Наприклад : Діти співають.

III. Актуалізація опорних знань та мотивація навчання.

- Сьогодні до нас на урок завітав Зайчик. Він приніс вам цікаві ігри. Пограємо із Зайчиком.

Гра «Хто? Що?»

Учитель називає слова - назви предметів, учні показують відповідну сигнальну картку з питанням хто? або що?

IV. Оголошення теми і мети уроку.

- Сьогодні на уроці ви розширите свої знання про слова - назви предметів, будете ставити питання до слів-іменників.

V. Вивчення нового матеріалу.

- Іменники - це слова, які відповідають на питання хто? що? і є назвами предметів.

Гра «Що біля мене? Хто біля мене?»

Учні називають слова - назви предметів, які є навколо них. відповідь починають зі слів: «Біля мене що? Парта. Це іменник» або «Біля мене хто? Учениця. Це іменник».

VI. Закріплення нового матеріалу.

1. Хвилинка каліграфії.

- Послухайте загадку: «Влітку сірий, взимку білий».

- Який перший звук у слові заєць?

- Згадаємо, як правильно, каліграфічно написати букву «зе» та буквосполучення з нею. Запишіть слово заєць.

- Який склад є наголошеним? Назвіть, скільки букв у цьому слові, звуків?

- Яке питання поставимо до слова заєць?

- Яка це частина мови?

- Де живе заєць? Запишіть речення.

- А які ще тварини живуть у лісі?

- Які питання поставимо до цих слів?

1. 2. Гра «Сімейка».

Учитель називає іменники, до яких учні добирають споріднені іменники.

Наприклад: заєць - зайчиха, зайченя.

1. 3. **Фізкультхвилинка.**

Я малюю зайчика для вас – раз!

Ось у нього, бачте, голова – два!

Ось у нього вушка догори – три!

Ось стирчить у нього хвостик сірий – чотири!

Ось очиці весело горять – п'ять!

1. Робота з підручником.

1) Вправа 190. Прочитайте і відгадайте загадку.

– На яке питання відповідає слово-відгадка?

2) Вправа 191.

– На які питання відповідають слова – назви предметів на малюнках?

3) Вправа 192. Прочитайте і спишіть речення.

– Чи однакове значення у виділених слів?

– На яке питання вони відповідають?

1. Самостійна робота.

1) Вправа 193. Складіть речення, використовуючи малюнки, і запишіть їх за зразком.

2) Перевірка виконання вправи.

Як називаються слова, які відповідають на питання хто? або що?

3) **Гра «У якій групі?»**

Зайчик приніс вам слова (на картках), прочитайте їх, поділіть на дві групи: меблі і посуд.

Учні виходять до дошки, беруть картку і розміщують її у відповідну групу.

– На яке питання відповідають ці слова?

VII. Підсумок уроку.

1. Які слова називаються іменниками?

2. 2. **Кросворд «Іменники»**

У клітинках кожного рядка записати іменники. Відгадати ці слова вам допоможуть речення, в яких пропущені відповідні іменники.

1	
---	--

2	
3	
4	
5	

- 1) Ще не смеркало, а на заході зійшла вечірня ... (зірка).
- 2) Ми живемо в Україні. Прекрасна наша ... (земля).
- 3) (Книга) ... була цікава, і її швидко прочитали учні класу.
- 4) Бабусі допомагає ... (онука).
- 5) Раніше в нашому саду зацвітає абрикос, а потім – ... (вишня).

VIII. Домашнє завдання.

Вправа 195. Прочитати вірш, списати і поставити питання до виділених слів.

Урок-змагання у 4 класі

Тема. Узагальнюючий урок за темою «Прислівник»

Мета: узагальнити знання учнів з теми «Прислівник»; розвивати вміння співпрацювати у команді; виховувати доброзичливе ставлення до товаришів, вміння радіти їх успіхам.

Обладнання: фішки різних кольорів, картки з завданнями для ігор, ребуси, куб, опорна таблиця «Прислівник»

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань та мотивація навчання.

Перевірка домашнього завдання (вправа 345).

III. Оголошення теми і мети уроку.

– На уроці ми повторимо все, що вивчили про прислівник, підіб'ємо підсумки вивчення теми.

- Потрібно розділитися на команди (за фішками), вибрати капітанів. Придумати назву команди, використовуючи прислівник. Скласти девіз команди так, щоб у ньому також зустрічалися слова цієї частини мови.

IV. Закріплення та систематизація знань.

1. Гра «Знайди прислівник».

На картках записані слова. Вибрати і записати тільки прислівники.

Наприклад: співає, сонячний, зелений, сміх, мало, радіти, сонце, смішно, вранці, радісно, зелено, сум, сумно.

Пояснити правильність вибору.

2. Гра «Будівельники».

Утворити прислівники від прикметників. Поясніть спосіб творення.

Наприклад: добрий - ... , правильне - ... , щасливий -

3. Гра «Підбери синонім».

До поданих висловів дібрати синоніми.

Наприклад: 1) Лягати разом з курми - 2) Працює, як сонна муха - 3) шукати по гарячих слідах -

4. Словниковий диктант.

Капітани команд пишуть диктант на дошці, усі інші учні - у зошитах.

Ззаду, ввічливо, сьогодні, учора, ліворуч, вперед, щочі, спереду.

5. Гра «Хто більше».

За одну хвилину записати якомога більше прислівників, які відповідають на питання де?

V. Фізкультхвилинка.

Трава низенька-низенька,

Дерева високі-високі,

Вітер дерева колише, гойдає,

То вліво, то вправо хитає,

То вперед, то
назад,

То вниз перегинає.

Птахи летять, відлітають,

Учні тихенько за парти сідають.

- Які прислівники зустрілися у вірші фізкультхвилинки?

VI. Робота з підручником.

1. а) Вправа 346. Прочитати текст. Виписати з нього словосполучення «дієслово + прислівник». Перевірка виконання.

б) Вправа 347. Прочитати висловлювання. Списати речення, підкреслити прислівники. Розібрати за будовою прислівники глибше, активніше.

1. Гра «Пара прислівників-антонімів»

Згадати прислів'я, у яких є по два прислівники-антоніми

Наприклад: 1) Говорить прямо, а робить криво. 2) Розмов багато, а розуму мало. 3) М'яко стеле, та твердо спати.

1. 3. Робота з ребусами.

- Які прислівники у ребусах?

СНІ РІ РАН+КУ

ВЕ ВО

(Навесні, надворі, зранку).

4. Робота над розвитком зв'язного мовлення.

Складіть і запишіть художній текст, використовуючи утворені прислівники.

Представники команд зачитують написані тексти.

VII. Підсумок уроку.

1. «Кубування»

Питання на гранях кубу: 1) Що називає прислівник? 2) Змінна чи не змінна частина мови? 3) На які питання відповідає? 4) З якою частиною мови найчастіше пов'язаний в реченні? 5) Яким є членом речення? 6) Чому прислівники не мають закінчень?

2. Підведення підсумків змагання між командами, визначення переможців.

VIII. Домашнє завдання.

Вправа 350. Скласти й записати казку про прислівник і його роль у мовленні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арсірій А. Відмінюємо прикметник ... граючись // Урок української. - 2000: - №3. - С.14-18.
2. Арсірій А. Гра зі словом-дієсловом // Урок української. - 2000. - №9. - С. 11-12.
3. Арсірій А. Прислівник у лінгвістичних іграх // Урок української. - 2000. - №1. - С.5-7.
4. Артемова Л.В. Вчися граючись. - К.: Знання, 2000. - 257с.
5. Біляєв О.М. Методика вивчення української мови в школі. - К.: Знання, 2002. - 214с.
6. Варзацька Л.О. Методика розвитку зв'язного мовлення молодших школярів. - К.: РНМК, 2002. - 112с.
7. Вашуленко М.С. Формування мовної особистості молодшого школяра в умовах переходу до 4-річного початкового навчання //Початкова школа. - 2001. - №1, - С.2-4.
8. Вельямінова Т. Розвиток пізнавальних здібностей на уроках мови // Урок української. - 2000. - №7. - С.22-23.
9. Вірнієнко О.М. Диференційований підхід до навчання школярів рідної мови // Початкова школа. - 2001. - №3. - С.16-18.
10. Володарська М.О., Мазурок Г.П., Пілаєва О.М. Українська мова. 4 клас. I семестр. - Х.: Вид. група «Основа», 2015. - 158с.
11. Донченко Т.К. Мета одна, уроки - різні // Урок української. - 2000. - №11-12. - С.14-16
12. Донченко Т.К. Уроки мови мають стати уроками словесності // Дивослово. - 2005. - №4. - С.36-38.
13. Дорошенко С.І. Методика викладання української мови в початкових класах. - К.: Вища школа, 2002. - 398с.
14. Дорошенко С.І. Методика викладання української мови: Навч. посіб. - К.: Вища школа, 2002. - 296с.
15. Ільяницька Л.С. Ігрові проблемні ситуації // Школа. - 2004. - №7. - С.27-28.
16. Каніщенко А. Розвиток зв'язного мовлення першокласників. - К.: Знання, 2001. - 50с.
17. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназіях: Навч. посіб. - К.: Ленвіт, 2000. - 272с.
18. Коломієць Л.М. Українська мова. Лексичні вправи. 1-4 класи. Дидактичні матеріали. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2008. - 128с.
19. Наумчук М.М. Уроки рідної мови в початковій школі. Тернопіль: ТДПУ, 1999. - 48с.
20. Павленко С. Ламаймо голови над головоломками // Урок української. - 2000. - №8. - С.19-21.
21. Пентиліук М.І. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах. - К.: Ленвіт, 2000. - 267с.
22. Потапенко О.І. Методика викладання української мови. - К.: Вища школа, 2002. - 126с.
23. Резніченко Н.І. Українська мова в іграх, казках, подорожах. Розробки нестандартних уроків. 1-4 класи. - Х.: Вид. група «Основа», 2008. - 172с.
24. Сапун Г.М. Збірник диктантів і завдань для тематичного опитування з української мови у початкових класах. - Тернопіль: підручники і посібники, 2009. - 176с.
25. Уляницька Л.С. Ігрові проблемні ситуації // Початкова школа. - 2006. - №9. - С.27-28.

26. Чумак Т. Ігрові елементи на уроках мови // Дивослово. - 2001. - №7. - С.44-46.
27. Щербань П. Дидактичні ігри у навчально-виховному процесі // Початкова школа. - 2005. - №9. - С.18.